

Doma in po svetu

PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV

Reagan želi pogajanja o miru z ZSSR – Včeraj govoril na zasedanju generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku

NEW YORK, N.Y. – Včeraj je Ronald Reagan govoril na zasedanju generalne skupščine Združenih narodov. Med navzočimi državniki je bil tudi sovjetski zunanji minister in vodilni član politbiroja Andrej A. Gromiko. V petek bo Reagan sprejel Gromika v Beli hiši, v četrtek bo pa imel Gromiko sestanek z demokratskim predsedniškim kandidatom Walterom Mondalom.

Reagan je izrazil željo za pogajanja s Sovjetsko zvezo o miru in omejevanju obojevalne tekme. Dejal je, da so ZDA pripravljene na obsežna in konstruktivna pogajanja s SZ. V prejšnjih izjavah je govoril Reagan zelo kritično o Sovjetiji in o sovjetskem imperializmu itd., včeraj pa takih izrazov v njegovem govoru ni bilo. Ameriški politični analitiki menijo, da je Reagan pod pritiskom, naj govori v bolj pomirjenem tonu napram SZ.

Gromiko je predsednika mirno poslušal ter ploskal, ko je Reagan zaključil svoj govor. Opazovalci sovjetskih razmer menijo, da je Gromiko najvplivnejši med sovjetskimi voditelji v izoblikovanju zunanje politike SZ ter da zagovarja politiko »trde linije« do ZDA in Zahoda sploh. Prva reakcija iz Moskve do Reaganovega govora je bila odklonilna. Reagan namreč še zagovarja tezo ameriške vojaške premoči nad Sovjetsko zvezo, je bilo mnenje moskovskega radia. Danes je pa v nekem govoru vodja sovjetske komunistične partije Konstantin Černenko dejal, da se ZDA ne zanimajo za izboljšanje odnosov s SZ. Reaganovega včerajšnjega govora ni omenil.

Več kritike pomanjkljivih varnostnih ukrepov pri ameriškem poslaništvu v Bejrutu – Kongresniki želijo preiskavo

WASHINGTON, D.C. – Mnogi kongresniki kritizirajo Reaganovo administracijo zaradi baje pomanjkljivih varnostnih ukrepov pri ameriškem poslaništvu v Bejrutu. Pretekli četrtek je namreč terorist pripeljal tovorni avto pred poslaništvo in eksploziriral bombo. V eksploziji je umrlo 13 oseb, med njimi dva ameriška vojaka. Kongresniki želijo ugotoviti, zakaj ameriška vlada ni pravočasno podvzela oz. pospešila ustreznih varnostnih ukrepov kljub temu, da je lahko pričakovala takšen teroristični napad. Saj so muslimanski skrajneži v Libanonu napovedali, da bodo poslaništvo in tudi druge objekte, ki so ameriška last, napadli. Nek bejrutski časopis poroča danes, da je skupina »Džihad«, ki naj bi izvedla zadnji bombni napad na poslaništvo, izjavila, da že pripravlja novo akcijo zoper ZDA.

Bela hiša in State Department trdita, da so bili varnostni ukrepi dobri, da pa ni še bilo dovolj časa za postavitev vseh betonskih in drugih ovir, ki bi preprečile teroristične poskuse.

Najbolj kritičen v zadnjih dneh je Walter Mondale, ki trdi, da nosi odgovornost za smrt dveh vojakov ZDA v najnovejšem atentatu v Bejrutu.

Predsednik UAW Owen Bieber zagovarja novo pogodbo z General Motors – Mnogi UAW člani menda nezadovoljni

DETROIT, Mich. – Owen Bieber, predsednik UAW, močno zagovarja novo triletno delavsko pogodbo z General Motors Corp. Med navadnimi unijskimi člani je v

zadnjih dneh slišati več pripomb, Bieber pa je dejal, da je pogodba zelo v interesu UAW in njenega članstva. Lokalne podružnice, ki bi še naprej štrajkale, je pripomnil Bieber, bodo kaznovane. Jutri bo o novi pogodbi razpravljala 300-članska UAW svet. Ako bo ta svet pogodbo potrdil, kar je pričakovati, bodo o njej glasovali sami UAW člani, zaposleni v GM tovarnah.

Privatni ekonomisti in opazovalci avtomobilske industrije soglašajo, da je pogodba dobra za obe strani. Za GM je prednost pogodbe v tem, da bo lahko še naprej precej neovirano nadaljeval z modernizacijo proizvodnje, kar pomeni, da bo iz leta v leto potrebnih manj delavcev. Delavci pa, ki so že v službi pri GM, bodo lahko vedeli, da so njihova delovna mesta sigurnejša. V slučaju pa, da bi službo izgubili, bi bili deležni več ugodnosti od GM.

Ako bodo delavci pogodbo z GM odobrili, se bodo začela pogajanja med unijo in Ford Motor Corp. Pogodba med UAW in Fordom bo v glavnem ista kot tista, ki jo je dosegla unija z GM. Pri UAW govorijo o želji za pogajanja tudi s Chryslerjem, vendar pri Chryslerju temu nasprotujejo, ker bo pogodba potekla šele prihodnje leto.

Mina, ki so jo našli v vodah Rdečega morja, je po vsej verjetnosti sovjetskega izvora – Mina je novejšega tipa

KAIRO, Eg. – Angleški in egipčanski vojaški strokovnjaki pregledujejo mino, ki so jo našli v vodah Rdečega morja. Kar jih zanima v zvezi z mino, je, da je novejšega tipa, ki ga doslej niso poznali. Prepričani so, da je mina sovjetske izdelave, zahodni strokovnjaki pa pravijo, da o takšni sovjetski mini doslej niso vedeli sploh nič. Menijo pa, da so Sovjeti mino prodali ali dobavili kaki drugi državi in ni govora, da bi jo bili polagali Sovjeti sami. ZSSR namreč prodaja zelo sodobno orožje Libiji in tudi drugim arabskim državam. Egipčani še vedno trdijo, da je Libija odgovorna za polaganje min v Rdečem morju, ki naj bi bile poškodovale najmanj 18 tovornih in potniških ladij v zadnjih mesecih.

JAT je kupil dve novi potniški letali Boeing 737-300, naročil pa še dve – Kupčija vredna 50 milijonov dolarjev

SEATTLE, Wash. – Današnji *Wall Street Journal* poroča, da je Jugoslovanski Aerotransport oz. JAT kupil dve potniški letali Boeing 737-300. Vsako letalo stane 25 milijonov dolarjev. Za prihodnje leto je pa JAT kupil še dve teh zelo sodobnih letal, ki porabijo manj goriva kot druga potniška letala.

Včerajšnji *Wall Street Journal* pa je poročal, da je imela Jugoslavija v prvih osmih mesecih letos presežek v zunanjetrgovinski menjavi za več kot 50 milijonov dolarjev. V nedavnem poročilu, objavljenem v osrednjem ljubljanskem listu *Delu*, pa je bilo priznано, da je padel življenjski standard v Sloveniji na raven, ki je veljal pred petnajstimi leti, inflacija je pa 56-odstotna, dolar pa je že vreden več kot 170 dinarjev.

Diplomatski stiki med ZDA in Sirijo o libanonskem vprašanju

Na Srednjem vzhodu se mudi namestnik državnega tajnika ZDA Richard Murphy. Murphy je bil poslan v Bejrut po bombnem napadu na poslaništvo, do katerega je prišlo pretekli četrtek. Včeraj je imel Murphy pogovor s sirijskim predsednikom Assadom.

Iz Clevelanda in okolice

Preteklo soboto zvečer v avditoriju pri Sv. Vidu so Katoliški vojni veterani pri Sv. Vidu praznovali svojo 35-letnico z lepim banketom in programom. Med navzočimi gosti je bil tudi naš sen. Frank J. Lausche. Na sliki sta tudi Steve Piorkowski in žena Roseanne.

Vstopnice za KSKJ banket—

Nekaj vstopnic za KSKJ banket ob proslavi 90-letnice ustanovitve to nedeljo, 30. septembra, je še na razpolago. Ob 2. uri pop. bo slovesna sv. maša v cerkvi sv. Vida. Glavni maševalec bo škof Edward Pevce. Po maši bo banket – okrog 4. ure – v avditoriju sv. Vida s kratkim programom. Vstopnice za banket so po \$12.1, kar vključuje tudi odprti bar. Pokličite takoj Frank Šega (944-0020), ali Slovensko pisarno (881-9617) med 10. in 1. uro pop.

Umrli je—

Preteklo soboto je v Chicagu umrla 90 let stara Mary Vavpotič, prva predsednica MZA in častna predsednica, zelo idealna duša. Pogreb bo jutri iz sv. Štefana v Chicagu. O njeni smrti je telefonsko poročal č.g. Wolbang.

Zadušnici—

V četrtek, 27. septembra, ob 7h zvečer bo v cerkvi sv. Vida sv. maša za pred kratkim umrlo go. Jovanko Rus, ženo dr. Vladimirja Rusa. R.I.P.

V petek, 28. septembra, ob 7h zvečer bo v cerkvi sv. Vida sv. maša za rajna brata Janeza Štrucelj, ki je umrl v starem kraju pred štirimi tedni, in Jožeta, ki je umrl pred dobrim letom. Bila sta brata ge. Rezek Smuk. Belokranjci vabljeno! Naj počivata v božjem miru!

Novi grobovi

Joseph Zadnik

V četrtek, 20. sept., je na svojem domu na 26900 Lake Shore Blvd. umrl 88 let stari Joseph Zadnik, rojen v vasi Kozana na Primorskem, od koder je prišel v ZDA pred 65 leti, moče Caroline, roj. Vatovec, oče Elsie Turk in Lydie Schillo, stari oče Elizabeth Turk Miller, 6-krat prastari oče, stric Claude Petek, brat Johna (Jug.). Pokojni je vodil Square Bar Cafe v Nevburgu

(Dalje na str. 4)

LILJA ima sestanek—

Dramatsko društvo Lilija ima redni mesečni sestanek v ponedeljek, 1. oktobra, ob 8. uri zvečer v Slovenskem domu na Holmes Ave.

Koncert—

Vstopnice za koncert Fantov na vasi, ki bo 6. okt. v SND na St. Clairju, lahko dobite pri vseh članih zbora. Vstopnice za balkon lahko dobite tudi pri Tony's Polka Village na E. 185. cesti. Otroci do 12. leta bodo vstopnine prosti, ako bodo sedeli na balkonu. Za rezervacijo miz ali sedežev na parterju, pokličite enega od sledečih: Mark Jakomin (486-0840), Janez Tominc (531-8855), ali Tomaž Sršen (432-2041).

80. rojstni dan—

Preteklo nedeljo je praznoval svoj 80. rojstni dan poznani Peter Sterk, ki stanuje v Parmi. Mnogo let je vodil šolo za strojne ognjegasce (Stationary Firemen and Engineers) na St. Clairju. Mnogo naših ljudi je izučil. Naše čestitke!

Rojstni dan—

Pretekli petek, 21. sept., je praznovala svoj 97. rojstni dan ga. Theresa Bizjak z E. 58. ceste. Čestitamo in ji želimo, da bo čez tri leta vesela in zdrava praznovala tudi 100. rojstni dan!

Kartna zabava—

V petek, 28. sept., ob 7.30 v dvorani sv. Roberta na 23802 Lake Shore Blvd. bo kartna zabava, ki jo spoznorirajo »Priatelji misijonskega kluba sv. Antona«. Vstopnina \$2.

VREME

Deloma sončno in toplo danes z možnostjo dežja v poznem popoldanskem in večernem času. Najvišja temperatura okoli 80° F. Oblačno in vetrovno jutri z verjetnostjo dežja. Najvišja temperatura okoli 71° F. V četrtek spremenljivo oblačno z najvišjo temperaturo okoli 63° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — 431-0628 — Cleveland OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (ISSN 0164-680X)

James V. Debevec — Publisher
Dr. Rudolph M. Susel — EditorPublished Tuesdays and Fridays except first two weeks
in July and one week after Christmas

NAROČNINA:

Združene države:

\$28.00 na leto; \$14.00 za pol leta; \$8.00 za mesece
Kanada in dežele izven Združenih držav:\$40.00 na leto; \$25.00 za pol leta; \$15.00 za 3 mesece
Petkova izdaja; \$15.00 na leto; Kanada in dežele izven
Združenih držav: \$20.00 na leto.

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$28.00 per year; \$14.00 for 6 months; \$8.00 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$40.00 per year; \$25.00 for 6 months; \$15.00 for 3 months

Fridays only: \$15.00 per year — Canada and Foreign \$20

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

No. 73

Tuesday, September 25, 1984

Marksizem ne osvobaja človeka

V nedeljo 9. septembra (piše msgr. K. Humar v *Katoliškem glasu* z dne 13.IX.1984, op. ur. AD) smo brali pri maši odlomek iz preroka Ezekijela. Tam je zapisano: »Sin človekov, tebe sem postavil za čuvaja hiši Izraelovi.« V novi zavezi je Kristus postavil za čuvaje božjega ljudstva apostole in njih naslednike, papeža in škofe. Ti imajo sedaj dolžnost, da opravljajo preroško službo v Kristusovi Cerkvi. Sv. Pavel je dejal: »Gorje meni, če ne bom oznanjal evangelija!« Cerkvena hierarhija mora zato čuvati zlasti nad čistostjo Kristusovega nauka, kajti njena prva dolžnost je nepotvorjeno čuvati Resnico kot smo jo prejeli od božjega Učenika.

Ta naloga je posebej naložena rimskemu škofu kot nasledniku apostola Petra. Temu je Kristus naročil: »Ti pa potrdi svoje brate.« Rimski papeži so se tega vedno zavedali, da so oni v prvi vrsti poklicani, da verske resnice razlagajo in branijo pred zmotami. V ta namen so si v teku časov ustanovili poseben organ oz. kongregacijo, ki so jo do zadnjega koncila imenovali sv. Oficij, sedaj pa nosi ime Kongregacija za verski nauk.

Ta kongregacija ima po papeževem ukazu posebej nalogo, da čuva nad tem, kar se v Cerkvi uči. Kongregaciji predseduje papež sam, njega pa nadomestuje poseben kardinal. Po koncilu je bilo to najprej kardinal Šeper, sedaj pa je nemški kardinal Joseph Ratzinger. Ta spada med najbolj priznane teologe sedanjega časa. Predno je prišel v Rim, je bil nadškof v Münchnu.

Zadnjih dvajset let se v katoliškem svetu veliko govori o teologiji osvoboditve. Eni jo kujejo v nebesa, drugi ji očitajo številne zmote in jo obsojajo. Ta teologija je nastala v Južni Ameriki kot odraz svojih razmer v tem delu sveta. Južna Amerika je izrazito katoliška dežela, saj so tam skoro vsi krščeni v katoliški Cerkvi. Poleg tega je mlada dežela, ker je večina vernikov mladih izpod 25 let. Toda versko znanje je zelo pomanjkljivo, ker primanjkuje duhovnikov.

Druga značilnost za Južno Ameriko so socialne in politične razmere. Same po sebi so države na tem kontinentu bogate na naravnih surovinah. Ljudstvu bi se lahko dobro godilo. Temu pa ni tako, ker so skoro vse države Južne Amerike gospodarsko nerazvite; pristejemo jih v tako imenovani »svet v razvoju«. Gospodarsko se pa razviti ne morejo in se otepajo z revščino. Kaj je temu krivo? Kje je vzrok?

Južnoameriška Cerkve je o tem začela razmišljati po zadnjem koncilu in iskati izhoda iz tega stanja. Nekaterim se je zdelo, da so revščini in gospodarski zaostalosti krivi kapitalizem in vojaške diktature, ki so bolj ali manj prisotne v vseh državah Južne Amerike. Kapitalisti, povečini gre za mednarodne družbe, izkoriščajo delavstvo, dobiček pa izvažajo drugam. Vojaške diktature so povezane s kapitalisti in jih podpirajo. Vsled tega je rešitev iz tega stanja v socializmu in demokraciji.

Številni teologi so te razprave poglobili in razvila se je teologija osvoboditve: osvoboditi človeka od revščine in zaostalosti, od zapostavljanja revnih, od izkoriščanja človeka po človeku, od kratenja osnovnih človečanskih pravic v diktaturah.

Cilj je gotovo visoko postavljen in vse pohvale vreden. Tudi cerkvena hierarhija se je v Medellinu in drugod postala (Dalje na str. 4)

Skozi temne oblake svetloba prodira

PITTSBURGH, Pa. - Pred odhodom papeža v Kanado so v Rimu objavili, da bo papež obiskal Jugoslavijo; čas ni bil povedan. Ta vest potrjuje misel, da so bile ovire za obisk odstranjene. Kakšne so bile ovire, mi ni znano.

V *Družini* z dne 9. septembra 1984 je pod naslovom »V spomin vsem mrtvim žrtvam« dopis iz hrvatskega Jasenovca; opisuje dogodek, ko je patriarh pravoslavne Cerkve German posvetil novo cerkev v čast sv. Janezu Krstniku na mestu stare, ki so jo ustaši razdejali 1941. leta. Zagrebškega kardinala je zastopal pomožni škof Kokša, slovenskega nadškofa kanonik Ivan Merlak. Navzoči so bili tudi zastopniki judovske, muslimanske in evangeličanske verske skupnosti, kot tudi zastopniki komunistične oblasti. V dopisu so omenjena imena osmih slovenskih duhovnikov, ki so bili umorjeni v Jasenovcu.

Avgusta 1984 je nadškof Šuštar v *Družini* v jasnem, dolgem razgovoru pokazal na mnogo nerešenih problemov, ki pritiskajo z vso težo na ljudi v Sloveniji. Pred leti bi nadškofa za take izjave in kritiko zaprli. To se ni zgodilo letoš.

Papež prihaja v komunistično, brezversko Jugoslavijo. Oblast se gotovo zaveda, da papež ne bo pozabil omenjati, da ima vsak človek pravico do svobode mišljenja, svobode vere, govora, združevanja, do verske vzgoje otrok in druge probleme, ki tarejo ljudi tudi v Sloveniji.

Dogodek v Jasenovcu nas opozarja, da je le v priznanju krivic in odpuščanju možno živeti v miru in medsebojnem spoštovanju brez strahu pred preganjanjem in ječami.

Komunistično oblast gotovo skrbi čudno razpoloženje med prebivalstvom do komunisti-

čne partije, ki je nosilec vse oblasti. Da je londonski list *The Sunday Times* z dne 22. julija 1984 mogel slišati kritiko navadnih državljanov, ki imenujejo komuniste z zelo nelepimi naslovi kot: banditi, krogarji, idioti, cunje, janičarji, sleparji itd, Tita pa celo kot staro podgano iz Dedinja — vse to je znak, da se ozračje spreminja, da so ljudje siti obljub »osvoboditeljev«, da oblasti nič ne zaupajo. Tam preko se bliska, grmi; znaki kažejo, da nobena vojaška sila ne more udušiti naravnega hrepenenja po resnici, pravici, svobodi.

Dogodek v Jasenovcu nas spominja na Kočevski Rog, Teharje, Gorjance in druge kraje, kjer počivajo deset tisoči, ki so jih komunisti brez sodbe pomorili. (Oglejte si imena morišč na tabli pred kapelo na Slovenski pristavi!). Iz slovenskih globin se oglašajo tihi zbor domobrancev in drugih nekoč živih ljudi, ki so bili poslani že po končani vojni v smrt brez sodbe. Karel Mauser polaga v pesmi besedo, prošnjo, ki jo govore mrtvi živim:

»Z ljubeznijo nas vse zberite, požegnajte in pokopljite, tako bi radi počivali med vami in pri cerkvi spali.«

Komunisti so postavili pri Sv. Urhu spomenik 123 pobitim. V svobodi izvedena preiskava, ko se nihče ne bo bal povedati resnice, bo morala dognati, ali je število resnično. Zgodovina bo zelo nezaupljiva do ocen, ki jih je pisal maščevalec.

Kdaj bomo smeli postaviti spomenik ali kapelo ne 123, ampak 12.300 ali več žrtvam, ki leže v Kočevskem Rogu? In tisočem v Teharjih in drugod? Prej ali slej bo prišlo do javnega priznanja in morda kesanja nad zločini. Bile bi sanje — ali bolj točen izraz: čudež —, ako

bi se zgodilo: Ob spomeniku, ki že 40 let sramoti pred stolnico v Ljubljani svetniškega trpina škofa Rožmana, se zbere ob papeževem obisku množica škofov, duhovnikov, vernikov in tudi komunisti. Tam vpricho papeža komunisti priznajo in obžalujejo: sramotjenja, ki so jih metali na škofa Rožmana — umore 69 duhovnikov — umore vaških stražarjev, domobrancev, četnikov in drugih tisočev — mučenja mater, očetov, fantov, deklet, duhovnikov po ječah, taboriščih — nasilje in krivice nad mladino, ki so jo vzgajali v brezboštvo. Nato pa komunisti vpricho papeža poderejo sramotilni spomenik.

Pravoslavni patriarh je v Jasenovcu poudaril: Ljubezen in sloga morata biti zakon našega skupnega življenja; sovraštvo neti prepire, ljubezen pa vse prekrije...

Pred leti je *Katoliški glas* zapisal: Nekje je dežela, ki je bila dana za domovino majhnemu narodu. Ta je v stoletjih stisk in brezupa prehodil že vse postaje križevnega pota, pa je vendar obstal in bo tudi v bodoče. Vsega je bil že vaju, tudi nasilne smrti v vseh oblikah. Nikoli pa se ni pripetilo, da bi mu kdo domačih pobite sinove skrtil in jim odrekel to, kar tisočletja loči divjaštvo od človečnosti: Pieteto.

Jože Cvelbar

Zahvala koroških študentov

FOWLER, Kans. - V zadnjem mesecu so sledeči darovali za vzdrževalnino Koroških študentov v Modestovem domu:

N.N., Cleveland	\$40.00
N.N., Cleveland	500.00
N.N., Kalifornija	500.00
N.N., Kalifornija	500.00

Naj še enkrat ponovim, kakšni študentje dobijo to podporo. Tele so kvalifikacije: dobri katoličani, zavedni Slovenci in prerevni, da bi zmogli sami plačevati vzdrževalnino. Vse to presoja posebna komisija, ki dobro pozna družinske razmere.

Mesečna vzdrževalnina v novem Mohorjevem domu je 2250.00 avstrijskih šilingov oziroma (po zadnji izmenjavi dolarja: 20,14 šilinga za en dolar) \$111.71 na mesec. Torej 500 dolarjev plača približno za štiri in pol meseca vzdrževalnino. Drugo morajo starši plačati sami. Tako boste mogli vsaj malo videti, v kako veliko pomoč jim je naša podpora. Seveda je dolar trenutno zelo visok v primerjavi z drugimi valutami.

V imenu študentov in njihovih staršev prav prisrčna zahvala vsem dobrotnikom. Še ni prepozno, če bi še kdo rad pomagal za šolsko leto 1984/85, lahko pošlje svoj dar meni in bom takoj poslal na Koroško.

Prisrčen pozdrav!
Fr. John Lavrih
P.O. Box 38
Fowler, Kansas 67844

Prispevki, zbrani v Chicagu in okolici, v podporo cerkvi Sv. Barbare v Halozah

WESTCHESTER, Ill. - Denar, ki ga je zbiral Otmar Tašner za podporo pri zidanju novega župnišča pri Sv. Barbari v Halozah, je bil letos 8. julija izročen tamkajšnjemu župniku, kateri se prav lepo zahvaljuje vsem darovalcem. Pri nabirki je sodelovalo veliko rojakov in rojakinj, skupna vsota, izročena župniku pri Sv. Barbari, pa je znašala \$840.00. Za to prejetjo vsoto je župnik dal tudi potrdilo.

Darovali so sledeči dobrotniki:

Po \$50 — Milan in Marta Pecharich ter Anton Gaber.

Po \$20 — Otmar Tašner, Terezija Pristov, Michael Kores, Jože in Marija Krajnc, Frank in Mary Sedlašek, Mary Pecharich, Corinne Leskovar, Tone in Nežka Gaber, Martin in Anica Hozjan, Anton in Darinka Rous, Anton Glavač, Anton Glavač ml., Ignac Glavač, Jožef Rebrica, Ignac Rebrica, Joe Vucko, Louis J. Žefran, Drago Velkavrh, Jože

Bernik, Ludvig Kolman, Karl Kosi, Frank Sedlašek ml.

Po \$15 — Stefan Turk in Peter Pecharich.

Po \$10 — John Amon, Frank Karner, Ludvig Jelenc, Anton Shutta, Janez Rems, Steve Skafar, Paul Pecharich, Albin Longar, Stanley Vlasič, Slavko Vuksinič, Peter Gorenc, Stefan Copot, Jožef Copot, Jožef Hozjan, Frank Mikec, Frank Mejač, Darko Bergence, John Limoni, Jože Kunovar, Ivan Jakoš, Frank Menčak, Jože Mursec, Jože Pirc, Victor Lavriša, Karl Zorjan.

Po \$5 — Olga Stalcer, Matija Sever, John Burjek, Marija Brencic, Toni Gustin, Frank Matkovic, Frank Bilban, Anton Sever, Anton Zizek, Joe Stariha, William Fabian, Stane Simrayh, Ladislav Sovan, Josef Ornik, Rudi Kotar in Vlado Kralj, John Bambic in Frank Podlogar.

\$2 — Frank Rozina.

— O. Tašner

Po treh letih in malce čez...

X.

NEW YORK, N.Y. - Smo že na drugi septembrski četrtek, ko sem se spet vsedel k pisalnemu stroju v svoji knjižnici, da nadaljujem s svojim poročanjem o življenju pri slovenskem sv. Cirilu na Osmi.

Prav lep dan je zunaj. Napovedovalec na radiu pa mi še kar naprej govori o gospodični Diani, ki besni ob Karolini, in s katero so tudi nas strašili in nekatere celo begali. In nič ni bilo. Lep dan je danes in pasjosti ni v ozračju.

Pa tudi na drugo septembrsko nedeljo je ni bilo. A vendar pri slovenskem sv. Cirilu je bilo, kot da je še zmerom v ozračju nad New Yorkom. Skoraj na prste bi nas preštel, koliko nas je bilo v cerkvi. Le organist Franje je bil morda na koru malce nasmejan, ko je imel ob sebi vsaj nekaj pevk. Resda smo moški v srenji in fari v manjšini, a bi se ta moška manjšina nikakor ne smela tako očitno izpričevati tudi na našem cerkvenem koru. Z dobro in tudi, seveda, hkrati s trdno voljo, se da marsikatero življenjsko težavo premagati. O tem me je moje lastno življenje prav dobro poučilo.

Po takšni še dokaj klaverni septembrski - sicer lepi - nedelji pri slovenskem sv. Cirilu, sem jo spet po dolgem času ubral k bratskemu srbskemu sv. Savi. Srbska cerkev je prava katedrala, saj to je bila enkrat episkopalska, in zato tudi to nedeljo je zgedala bolj prazna, čeprav je bilo v njej okoli 200 srbskih vernikov in eden slovenski.

Vse od njihovega Uskrsa me ne ni bilo. Radostno so me pozdravljali. Med njimi tudi njihov paroh, ki je sicer episkop, me je veselo pozdravil in blagoslovil rekoč: Ni te bilo od davna, zar je sve dobro kod tebe! Hvala Bogu, zaenkrat je še vse dobro! Kaj pa jutrišnji dan v našem življenju skriva, nihče od nas ne ve. Imamo primer pri našem faranu Heiniju Staltzarju, ki je Babnikov zet. In tudi tu, hvala Bogu, izgleda, da bo vse dobro.

Srbska cerkvena posest na zahodni strani 25. ceste v New Yorku je kar precejšnja in lepa. In še zmerom jo olepšavajo. Tako v cerkvi kot v dvoranah ob njej. Med cerkvijo in dvoransko stavbo imajo veliko cerkveno dvorišče. In tod imajo ob lepih nedeljah kar često po svoji nedeljski službi božji piknik, na katerem te lahko postrežejo z ražnjiči, čevapčiči, burekom, krofi in kavo, pa seveda tudi z rakijo, vinom in pivom... In tako sem se med brati Srbi zadržal tod kar do šeste ure. Spet sem se prepričal o tem, če prihajaš k njim kot brat, te sprejemajo kot brata. To bi morali vedeti vsi: Srbi in Slovenci, pa še Hrvati, in marsikod in marsikje bi sovraštvo bilo s sveta pregnano...

In ta deseti sestavek pišem pred tretjo septembrsko nedeljo, ko je zanj spet napovedana prosvetna ura in ura slovenskega pouka pred deseto

mašo. Po maši je prosvetna. Jaz bom spet odprl knjižni »štant« in ponujal, ponujal, ponujal ... našim ljudem slovenske knjige in pa že Pratico za prihodnje leto.

Upam, da se nas bo to nedeljo nabralo v novi dvorani slovenskega sv. Cirila na Osmi vsaj devet ali deset miz. Tako nas bo spet zbranih od 90 do 100 njujorških Slovencev in s tem bomo izpričali, da naša srenja še živi in da še hočemo imeti slovensko faro v New Yorku.

To bo hkrati obletnica, ko smo blagoslovili to našo novo dvorano. Imeli smo dokaj čeden program ob tej priliki in napolnjeno dvorano. Mnogi so jo prišli na to nedeljo pogledat iz radovednosti, kaj se je napravilo iz starega novo. Presenečenje vseh je bilo veliko in zadovoljstvo vsesplošno. To zadovoljstvo je bilo pravzaprav hvaležno plačilo vsem tistim, predvsem Ivanu Blejcu, ki so idejo obnove sprožili, jo gnali do konca, in vsem, ki so zanj darovali denar in mnogi mesto njega osebno delo pri podiranju starega, potem pa pleskanju ter polaganju parketa.

»Lojalna opozicija« te zahvale in priznanja javno ni dala, kot bi bilo treba, zato smo organizirali posebno nedeljo šele v juniju letos, da smo tej potrebni hvaležnosti zadostili, kot je treba in kot se po vseh krščanskih pravilih spodobi in po našem narodnem pregovoru: Hvaležnost je lepa krščanska čednost!

In tako smo na letošnjo drugo junijsko nedeljo imeli - vkljub pasjosti, temperatura je bila 92° F - lep skup zadovoljnih slovenskih ljudi pri sv. Cirilu na Osmi. V dvorani po maši je vse zbrane pozdravil

SIMON KREGAR

Ob otvoritvi slovenske dvorane v New Yorku - 10. junija 1984

Dragi prijatelji!

Ob današnji svečanosti bi rad z vami delil nekaj misli o našem mestu, naši dvorani in naši dediščini.

Manhattan: Carl Sandburg je v pesmi »Good Morning America« takole zapisal: There is a rose and gold New York of evening lights and sunsets ... - Kot rože cvet in ves zlat je New York v večernih lučih in ob sončnih zatohih. Če ga opazujemo z morja se zdi v megli zavita, v negotovem lebdeča prikazen, ki so jo izoblikovale pesti, predanosti, luč in ovsena kaša za zajtrk, po prespanih nočeh...

Ali pa, ko govori o donebnikih - skyscrapers: Old Woolworth put up a building ... - Tukaj torej stoji, to pa so njegove sanje, ki so postale resničnost. In vse, prav vse je pomaknjeno v ozadje: Babilon, Ninive viseči vrtovi, tempelj v Karnaku ob počasnem Nilu. In kaj zato? Dobro! Ju-

(Slika: Anton Lavriša)

»Mladi harmonikarji na Slovenski pristavi 9. septembra

Na lepo uspelem pikniku v podporo Ameriški Domovini so sodelovali tudi »Mladi harmonikarji« pod vodstvom g. Rudija Kneza. Na sli-

ki jih vidite med od občinstva lepo sprejetim nastopom. Sodeč po drobižu, zbranim pri odru, čaka g. Kneza še nekaj »razredov«.

naš prizadevni dr. Silvester Lango, ki je v glavnem gnal pobudo obnove cerkvene dvorane. Za njim je imel poseben nagovor ing. Simon Kregar. Ta govor objavljam posebej na drugem mestu v današnji Ameriški Domovini.

Besede se lepo bero, a težje je pri delih, ki nam vzdržujejo to naše skupno življenje, ki je in ki ga ni, in če, kot sem v zadnji Družini iz Ljubljane bral v poročilu o letošnji DRAGI, da je ali morda bo nekega dne - kot fatamorgana. Privid nečesa, kar naj bi v resnici bilo. O resničnosti in prividu našega skupnostnega narodnega življenja pa odloča vsakdo od nas v srenji in fari ob vsakem trenutku dela in žrtvovanja za to našo skupnost, kakor tudi ob uživanju te skupnosti, ko vanjo prihajamo medtem, ko drugi zanj delajo...

Tone Osovnik

Tu sta Adam in Eva

NEW YORK, N.Y. - V zadnjem času se je v Ameriki vnela javna borba okrog vprašanja, ali naj se v javnih šolah razlaga samo znanstveni nauk o tem, da se je v vesoljstvu in na naši zemlji vse razvilo samo od sebe, in da nič ustvarjenega, tudi človek ne, ki da se je razvil iz opice; ali pa naj se vključi v pouk tudi verski nauk o stvarjenju sveta in človeka, kot ga najdemo razodetega v Bibliji. Torej borba med evolucijo in kreacijo.

S to borbo v mislih sem bil napisal nedavno uvodnik v AD z naslovom: »Katere opice potomci smo?«, kjer se pridružujem obilno razširjenemu stališču ameriške javnosti, da mora najti svoje mesto v šoli poleg evolucijske teorije tudi razlaga o stvarjenju. Oba nauka si nasprotujeta, vendar ne tako popolnoma, da bi med njima ne bilo mogoče najti neke notranje vezi. Eno je gotovo: teorije izkustvene znanosti na polju biologije, arheologije in antropologije ter sorodnih ved niso razvite dovolj (in po mojih mislih nikoli ne bodo), da bi jih bilo mogoče sprejeti kot dokazano, neovrgljivo in edino veljavno dejstvo. Razlage in sklepanja, da leži v teoriji evolucije vsesplošno, nesporno jedro resnice, so le pobožne želje njenih pripadnikov, med njimi tudi izkustvenih znanstvenikov.

Med slednje spada dr. V. J. Bratina, ki v AD oporeka mojemu stališču, pa svoje proti argumente naslanja na površne in tudi napačne aplikacije citatov iz mojega pisanja. Jaz z aluzijo na opice pravim, da se v šolskem pouku mora odkloniti monopol evolucije. In to je bil namen mojega omenjenega uvodnika. Tudi eksperimentalni znanstveniki, kakršnih eden je na polju fizike dr. Bratina, morajo namreč priznati, da obstajajo v življenju človeka na tem svetu visoke vrednote, ki jih znanost ne more reševati. Saj pravi sam dr. Bratina, da duhovni, nematerialni svet za izkustveno

znanost enostavno ne eksistira. Eksistira pa za težke milijone ljudi, tudi zelo učenih, ki so verni in jim pomeni življenjski smisel.

Dr. Bratina je zapisal: »Kdor zavrne teorijo evolucije, kot to priporoča L. P. ...« Ni res, da sem v članku zavrgel teorijo evolucije kateksohen. Nepovršen bralec najde tale stavek: »Darwinov nauk ima v sebi resnico, dokler ta resnica more iti.« Tudi ni res, da »L. P. misli, naj bi ta logična razlaga (evolucije) postala monopol vesoljnega brezboštva.« Nikjer ne govorim o takem monopolu, temveč le o tem, da znanstveno razlago o izvoru in razvoju človeka izrablja brezboštvo (in pri tem omenim ACLU - American Civil Liberties Union - kot vzorec, ki ni ustanova znanstvenikov), in se zbira na okopih, »da bi (v šolah) obveljala samo evolucija, kar nikakor ni sprejemljivo.«

Dr. Bratina trdi: »Znanstveniki, arheologi, antropologi mislijo, da se je človek - logično njegovo telo, smo na področju znanosti - razvil v dolgih geoloških dobah v sedanjo obliko.« Jaz temu oporekam z argumenti človekove duhovne narave, a on se temu izogne z izgovorom: »logično njegovo telo, smo na področju znanosti...« Ali je to argument? Veličina človekova duhovnosti, ki ga šele dela človeka, naj bo po mnenju izkustvenega znanstvenika le brezpomembna pritiklina, o kateri se niti govoriti ne spleča?

A baš v tej duhovni substanci sta Adam in Eva vedo med nami - in bosta do konca dni.

Bratinov poziv, naj bi mladi Slovenci, verni in neverni, namesto na okope branit verski nauk o stvarjenju, rajši pihoteli v šole in na univerze, starejši pa v knjižnice in tam študirali, nima v tej zvezi in v tem namenu kaj prida izgleda na uspeh. Kajti božji dih v Adamu in Evi podzavestno živi v slehernem človeku, pa naj to prizna ali zanika.

L. P.

(Dalje na str. 4)

IZ ŽIVLJENJA V SLOVENIJI

Znane slovenske tovarne proslavljajo visoke jubileje

LJUBLJANA – V tem mesecu proslavljajo visoke jubileje trije znane slovenske tovarne ter združništvo na Vrhniki. Pivovarna Union je bila ustanovljena pred 120 leti, danes pa ima 568 zaposlenih in sodi med najbolj produktivne evropske pivovarne. Sredi meseca pa so na Vrhniki z različnimi prireditvami proslavili 80-letnice organiziranega združništva. Kmetijska zadruga, ki je med najstarejšimi v Sloveniji, je bila kot mlekarstva zadruga ustanovljena leta 1904.

Industrija pohištva Stol Kamnik je proslavila svojo 80-letnico. Letos nameravajo zaslužiti s prodajo na tuje 6,5 milijona dolarjev. Imajo sklenjenih več pogodb, med njimi nekatere za prodajo v ZDA. V Gorenjski predilnici na Trati pa so praznovali 50-letnico tovarne. V tem podjetju je zaposlenih 840 delavcev.

Škocjanske jame dobijo vzpenjačo

MATAVUN – Obisk v Škocjanskih jamah je še vedno precej skromen (med 50 in 60 tisoč obiskovalci letno), kar pomeni izgubo za lokalno turistično industrijo. Tako so pripravili načrt za zgraditev vzpenjače pri izhodu, ureditev sprejemnega centra in sprehajalnih poti v okolici. Računajo, da naj bi se sredi turistične sezone 1985 prvi obiskovalci

jam iz velike doline do sprejemnega centra pripeljali z vzpenjačo. Pri izhodu iz jam je namreč zdaj treba po strmih stopnicah premagati višinsko razliko 90 metrov, kar zelo utruja obiskovalce, nekatere pa tudi odvrne od obiska.

Težave imajo še zaradi onesnaženosti reke Reka. O tem je spregovoril dr. France Habe: »Čista reka Reka je nedvomno eden od ciljev, ki jih moramo doseči, če hočemo ohraniti čar treh lepih jam. Letos marca smo se v Ilirski Bistrici dogovorili, da je treba do 1988. leta v Ilirski Bistrici zgraditi centralno čistilno napravo, urediti akumulacijski bazen Mola in Klivnik ter seveda ustrezno urediti čistilne naprave v Toku in Lesonitu, ki sta največja onesnaževalca Reke. Iz četrtega kakovostnega razreda, kamor je uvrščena Reka zdaj, ko je praktično le še kanal mrtve

Novi grobovi

(Nadaljevanje s 1. str.)

nad 30 let. Bil je med ustanovitelji Slovenske delavske dvorane na E. 109 cesti in Price Ave. (ni več slovenska last) ter član društva Danica št. 34 ADZ, Na Jutrovem št. 139 SNPJ, pevskega društva Cvet in delavec ter pevskega društva Slovan v Euclidu, član Golden Agers v Euclidu. Pogreb je bil včeraj iz Grdinovega zavoda na Lake Shore Blvd. na pokopališče Vernih duš. Darovi v pokojnikov spomin Slovenskemu domu za ostarele bodo s hvaležnostjo sprejeti.

Marksizem ne osvobaja človeka

(nadaljevanje z 2. str.)

vila na stran revnih in zatiranih množic. Simbol tega prizadevanja s strani Cerkve je postal škof Helder Camara, ki ga pozna ves svet.

Toda v to gibanje in iskanje so se vpletle tudi zmote. Glavna med njimi je prevrednotenje poslanstva Cerkve. Nekateri teh teologov so namreč preobrnilo evangelij, kakor da bi bil glavni namen Kristusa in Cerkve skrb za zemski blagor ljudi, za njih osvoboditev od revščine in zatiranja. V podrejeno službo so postavili onstransko razsežnost Kristusove smrti, ki je prišel, da človeka reši od greha in spravi z Bogom. Poleg tega so od Karla Marxa in marksistov sprejeli tezo o razrednem boju med bogatini in proletariatom, tako da po njihovem Cerkev ni občestvo vseh krščenih, temveč samo revnih proletarcev, ne pa tudi kapitalistov. Razredni boj predpostavlja tudi sovražstvo enih proti drugim.

Med mnogo dobrega in pristno krščanskega, kar vsebuje teologija osvoboditve, so se torej vpletle tudi nevarne in za kristjana nesprejemljive ideje iz marksističnega nauka in prakse. Kongregacija za verski nauk je v svojem dokumentu z dne 6. avgusta hotela opozoriti na te nevarnosti, nikakor pa ni obsodila teologije osvoboditve kot takšne. Kongregacija je želela samo povedati: Glejte, med mnogim dobrim je tudi slabo; med pšenico je tudi ljujka. To slabo pa je tisto, kar je ta teologija prevzela od marksizma. Kajti ta vodi le iz ene diktature v drugo, od enega suženjstva v novo suženjstvo, ki je hujše od prejšnjega kot pričajo izkušnje vseh ljudstev, kjer je zavladal marksizem.

Dokument Kongregacije za verski nauk je vsled tega izrazilo verskega značaja in se obrača na kristjane, ki iščejo ustrezne rešitve političnih in socialnih problemov. V bistvu ni nič novega, temveč le potrjuje, kar je Cerkev vedno učila, da sta marksizem in vera nezdržljiva. Marksistično gledanje na svet, človeka, zgodovino, človeško družbo je nezdržljivo z razodetim Kristusovim naukom. Ne moreš se boriti z Belcebubom proti hudiču.

K. Humar

vode, naj bi z ureditvijo naprav »preskočila« v drugi kakovostni razred.«

Mariborska Metalka izvaža svojo opremo na Islandijo

MARIBOR – V mariborskem podjetju Metalka bodo izdelali in dobavili hidromehansko opremo in cevovod za hidroelektrarno Blanda na Islandiji. Gre za vrednost okoli tri milijona dolarjev. Med 20 ponudniki z vsega sveta je bila ponudba Metalka najboljša. Metalka se pri tem poteguje še za pridobitev dodatnega posla – za izdelavo in namestitev mostnih žerjavov v vrednosti 1,1 milijona dolarjev.

Simon Kregar:

Ob otvoritvi slovenske dvorane v New Yorku (10. VI. 1984)

(nadaljevanje s 3. str.)

vsak dan oblečejo v novo oblečilo, in če tudi tisti, ki so vrženi v kot po lastni krivdi ali pa po krivdi Bog-ve-kam drvečega sistema, zahtevajo »a piece of pie«.

Vse to bo pojenjalo in Amerika bo postala kot umirjena in nepremična gladina morja po orkanu. Pa vendar: ne bi bil rad prikrajšan za vihar! Zares je prednost, da imamo Amerikanci slovenskega izročila prostor v Manhattanu, ki je oko tega viharja, danes brez dvoma središče sveta v vseh odenkih ustvarjanja, po zamislih, učenosti, v gospodarstvu, v politiki, We are present, kot je rekel Dean Acheson, at the creation.

Slovenska dvorana: Dostikrat poslušamo, da naj bi bili slovenski čednosti skromnost in ponižnost, in da moramo biti prav zato z vsem zadovoljni in nekako neusmiljeni do dobrot, ki jih ponuja tako imenovana »post industrial society«. Po lastnih izkušnjah vedoč se take hermitske brzdanosti največkrat ne držijo tisti, ki nam o njej govorijo. Mislim tudi, da je tako pojmovanje vse bolj izgovor, kot pa pozivanje k čednostim. Mi pa smo hoteli, da naša dvorana prav v ničemer ne zaostaja za standardom, ki smo ga vajeni po svojih domovih. Težko bi bilo namreč prepričati tretji rod, ki je šolan, lepo oblečen in ki stanuje po lepih domovih, naj bo v imenu slovenske dediščine zadovoljen z razpadajočo dvorano, staro kuhinjo in enim straniščem – in to v Manhattanu, ki je postal Pariz in v katerem si pol sveta želi imeti kotichek. Hvala Bogu, bili smo prav tako navdušeni pri graditvi novega kot pri podiranju starega.

Dediščina: Kardinal Kuha-rič je 4. maja letos vodil mašo v Ljubljani, in sicer v slovenščini. Govoril je o navzočnosti krščanstva v slovenskem naro-

dnem bitju. Isto misel je oblikoval dr. Kazimir Humar v naši cerkvi Svetega Cirila ob obisku Goričanov. Z drugo besedo: slovensko narodno bitje je neločljivo povezano s krščanstvom. Zato bomo v našem mestu ohranjali oboje, da bo oboje imelo življenje v sebi: cerkev in dvorano, skrinjo naše dediščine in radijacio dediščine.

Življenje v Manhattanu nalaga kristjanu posebne dolžnosti. V tem mravljišču interesov, dediščin, jezikov, bogatije in revščine, vrhunskih dosežkov in zločinov, je težje ljubiti kot sovražiti, težje ponujati roko kot pa se maščevati, lažje razdvajati kot pa povezo- vati, težje biti na božji strani kot pa govoriti, da je Bog na naši.

Zato bomo pri našem vključevanju v New York (nespametno je trditi, da naše kulturno delo ni »in the New York style«, ali pa, da ni važno, ker nas pravzaprav ni; oboje razkriva slabo poznavanje Amerike), zato bomo črpali iz zakladnice slovenskih vrednot. Naša dvorana bo še vnaprej odprta vsem rojakom dobre volje. V njej so nam govorili domala vsi slovenski škofje, peli so zbori iz Ljubljane, Koroške, Goriške, iz Fairfiel- da, Clevelanda, Chicaga, Toronta, igral je orkester slovenske filharmonije, gledali smo slovenske filme, zbirali smo se ob 120 prosvetnih urah, nastopalo je Slovensko gledališče iz Toronta, ta naj- zlahtnejši ohranjevalec odrske slovenščine izven meja domo- vine. Našo dediščino smo povezovali s cerkvijo ob praznikih, ki so oboje: verski in narodni, ob Božiču, ob Veliki noči.

Če potegnemo črto za obračun: vsi, ki smo danes v tej lepi dvorani, in vsi tisti, ki so pomagali pa niso utegnili priti, imamo svoj delež. Vendar pa: vsaka akcija ima delavce in dušo. Kdo bi mislil, da smo imeli ves ta čas med nami skrit zaklad slovenske zavesti, požrtvovalnosti in izredne pridnosti, pa tudi potrpljenja (ob naši slovenski prepirljivosti), to je dušo te akcije, graditelja naše dvorane, Ivana Blejca.

MALI OGLASI

For Rent
4 furnished rooms, up. St. Vitus area. Call 431-8998.
(73-74)

MACHINIST DIE-MAKER
East side stamping plant is seeking a qualified die-maker and machinist to produce dies and fixtures and do light machining. Small 2 man dept. Pleasant working conditions. Job security and liberal benefits. Apply in person Mon. thru Thurs. Ask for Mr. Stevens.

Die-Cut Products Co.
1801 E. 30 St.
(73-74)

For Sale
Brand new Sealy Queen Size mattress, spring and frame, apt. size gas stove, refrigerator, kitchen table & 6 chairs. Call 431-3772 or 361-5199.
(73-74)

For Sale
2 family 5 & 5. Bonna Ave. 1 car garage. 943-6451 after 4 p.m.
(66-73)

Position Open
Delivery person from 10 a.m. to about 2 p.m. Mon thru Fri. Drivers license, good driving record and reliability required. All ages considered. Call 692-2225.
(70-73)

FOR RENT
3 rooms, down. Newly remodeled. No pets. Mature couple or single. Near St. Vitus. Call after 5 p.m. 432-0806.
(71-74)

Commercial Property For Rent
Suitable for office or small business. On Waterloo Rd. next to R & D Sausage Co. Rent \$100 per month. Call 486-7451.
(72,73)

FOR RENT
Single House near St. Clair & 74 St. 2 bedrooms. Adults only, no pets or children. Call after 4 p.m. 432-0381
(72-73)

T.K. General Contractors, Inc.

Predelujemo kuhinje, kopalnice, delamo strehe, »driveways«, nove garaže in vsa potrebna gradbena dela na hišah ali poslovnih stavbah. Hiše barvamo zunaj in znotraj in tapeciramo. Zidamo tudi nove hiše in poslovne stavbe.
– Vprašajte za brezplačen predračun! –

– 831-6430 –

Grdina Pogrebna Zavoda

531-6300
431-2088

17010 Lake Shore Blvd.
1053 E. 62nd St.

Grdina Trgovina S Pohištvom

531-1235

15301 Waterloo Rd.

Kanadska Domovina

ZAHVALA DOBROTNIKOM

TORONTO, Ont. - Letos, na dan 29. julija, smo torontski Slovenci praznovali svoj 25. Slovenski dan. Za to priliko je Slovensko-kanadski svet izdal jubilejno knjigo, katero sta pripravila Vilko Čekuta in Otmar Mauser. V knjigi so pozdravi in čestitke, ki so jih za zdravi in čestitke, ki so jih za to 25-letnico poslali predsednik ontarijske vlade Hon. William Davis, župan mesta Toronto Arthur Eggleton in prevz. škof dr. Alojzij Ambrožič. Vsebuje nekaj priložnostnih člankov, izvlečke iz govorov slavnostnih govornikov, ki smo jih slišali v teku let, ter pismene pozdrave znanih slovenskih kulturnih delavcev v svetu. Zadnje strani knjige vsebujejo kronološki pregled vseh slovenskih dnevor ter slike, ki so bile posnete na raznih slovenskih dnevih. Knjiga je tiskana v slovenščini in angleščini.

Ker so bili s knjigo precejšnji stroški, nismo pa želeli, da bi knjiga vsebovala tudi oglase, smo se pismeno obrnili na veliko število rojakov za finančno pomoč. Naslednji so naši prošnji odzvali in velikuodušno podprli akcijo za izdajo te jubilejne knjige.

Darovali so po:

\$500.00 - Društvo Slovencev Baraga

\$250.00 - Jože Kastelic

\$150.00 - Ivan Kavčič st.

\$100.00 - Hranilnica in Posojilnica J.E. Kreka, Hranilnica in Posojilnica »Slovenija«, Gabrijel Ažman, Jani Trpin, Stane Šajnovič, Triglav Const. Co., odbor Slovenskega letovišča

\$60.00 - Janez Tratnik

\$50.00 - Dr. Franc Poročne, Anton Ambrožič, Anton Bavdek, Jože Slobodnik, Ciril Preželj, Peter Markež st., Rev. Janez Kopač

\$40.00 - Anton Adamič

\$30.00 - Valentin Košir, Franc Osredkar

\$25.00 - Ignacij Dimnik, Jože Pogačar

\$20.00 - Franc Stržinar, Janez Flegar, Sesar Photo Studio, Lojze Dolenc

\$15.00 - Lojze Ponikvar

Vsem tem dobrotnikom se za njihovo pomoč iz srca zahvaljujemo. Brez njihove pomoči bi morda knjiga ne mogla iziti. Bog vam povrne vašo dobroto in vas ohrani v trdni slovenski zavesti!

Knjiga je na razpolago in se lahko dobi v Slovenski pisarni na 618 Manning Ave. v Torontu, ter v Slovenski pisarni v Baragovem domu v Clevelandu. Cena knjigi v Kanadi je \$5.00, v Clevelandu pa \$4.00.

ROMANJE V MIDLAND

V nedeljo, 9. septembra, smo romali v Midland, na kraj kanadskih mučencev, kjer smo Slovenci postavili spominski križ v znamenje mučeništva naših bratov in sestra, ki so postali žrtve brezbožnega komunizma in množično v mukah umirali potem, ko so bili izdajalsko vrnjeni iz Vetrinj. Ob križu pa se vselej spomnimo tudi tistih, ki so v bojih padli za svojo vero in dom ali v italijanski ali nemški internaciji v trpljenju umrli.

Tudi letos smo se ob križu v velikem številu zbrali, da smo se z besedo in pesmijo ter molitvijo oddolžili spominu vseh teh naših ljudi.

Slovesnost ob križu se je pričela ob 10.30 ob lepem vremenu, kjer je Ludvik Jamnik v imenu obeh borčevskih organizacij pozdravil navzoče romarje in jih vodil v molitvi za vse, katerih spomin smo obhajali. Za tem sta Ciril Preželj in Otmar Mauser pred križ položila lep venec v počastitev in zahvalo vsem, ki so darovali svoja življenja v znak ljubezni do svete vere in svojega naroda.

Sledila je recitacija Vilka Čekute, ki je občuteno recital pesnitev Otmarja Mausarja »Svoboda«. Moški zbor pod vodstvom Naceta Križmana je nato zapel priložnostno pesem.

Glavni govor je podal Stane Pleško, v katerem se je posebej spomnil tudi slovenskih

sko cerkvijo, kjer so postaje križevga pota na prostem. Križev pot je vodil č.g. Janez Kopač C.M. Ob doživljanju Kristusovega trpljenja smo podoživljali trpljenje naših trpinov, ki so v mukah zapustili ta svet, in sedaj čakajo veselega vstajenja po obljubi Sina božjega, ki je tretji dan po svoji mučeniški smrti vstal in nam s svojim vstajanjem odprl nebesa.

Med kosilom po končanem križevem potu, so si mnogi ogledali prostor, kjer je sv. oče Janez Pavel II. teden dni kasneje imel sv. mašo. (O tem bomo drugič poročali).

Ob 1.30 je bila v cerkvi slovenska sv. maša, katero je daroval č.g. kanonik Golob od sv. Petra v Ljubljani, ki se je tiste dni mudil v Kanadi na obisku. Somaševala sta č.g.g. J. Kopač in T. Batič. Na koro je prepeval slovenski cerkveni pevski zbor pod vodstvom Dušana Klemenčiča. Za zaključek spominskega in spokornega romanja so bile še pete litanije Matere božje z blagoslovom, nakar so se romarji počasi razšli vsak proti svojemu domu. Kmalu po končanih obredih je pričelo tudi deževati in je bilo prirediteljem in romarjem v veliko zadoščenje, da nam je dež skozi vse slovesnosti do zadnjega prizanesel.

Prihodnje leto bomo obhajali 40-letnico vetrinjske tragedije in če se ne motim, tudi 10-letnico, odkar smo v Midlandu v sodelovanju obeh torontskih borčevskih organizacij postavili spominski križ. Prav in primerno je, da že sedaj mislimo na to, da bomo spomin na naše pomorjene brate in sestre še bolj slovesno obhajali, ter znamenje križa, zlasti našega slovenskega spominskega križa, primerno praznovali in počastili.

Kakor je *Ameriška Domovina* že poročala, je naš redni dopisnik nenadoma in nepričakovano zbolel na svoji poletni domačiji blizu Orillije. Prepeljati so ga morali nemudoma v orillijsko bolnico, kjer je bil več dni pod neprestanim nadzorstvom. Prvo krizo je preživel in se mu zdravje že obrača na boljše. Želimo mu skorajšnjega in popolnega okrevanja, da bo kmalu spet lahko prijel za pero in nadaljeval svoje pomembno in nad vse hvaležno delo dopisnika *Kanadske Domovine*, ter v slovenski skupnosti z isto energijo navduševal, svetoval in pomagal pri reševanju slovenske problematike. Peter, naše molitve so s Teboj, Bog pa naj Te v boleznih tolaži in krepi in vrne zdravje!

Otmar Mauser

Rojaki! Oglašujte v Ameriški Domovini!

Otmar Mauser:

VSTANI ZEMLJA SLOVENSKA

Divje goske gnezda svoja že so zapustile, v jatah odletele so v toplejše kraje, za soncem, ki toploto in življenje daje, dokler ne bodo s pomladjo domov se spet vrnile.

Tudi mi zapustili svoje smo domove, odšli za svobodnim soncem smo v tujino, s seboj ponesli smo slovesa trpko bolečino, zdaj le v mislih obiskujemo bratov in sestrá grobove.

Kot ptice, ki na topli jug so odletele, čakamo pomladi, da domove naše bo ogrela, ko slovenska zemlja velikonočno pesem bo zapela, in luči vere in svobode v domovini z novo silo bodo zagorele

Vstani zemlja slovenska!

Zadosti biló prelite naše je krvi,

iz prsti naj tvoje nove poženo kalí,

in narod naš, v ljubezni Tvoji znova zaživil!

Govor g. Staneta Pleška ob slovenskem romanju v Midland, 9. septembra 1984

Dragi romarji!

Leto za letom se spominjamo in govorimo o naših pomorjenih. Letos bom spregovoril o trpeči slovenski družini. Morda se to na videz zdi neprimerna tema za spominski dan, a ker je bila slovenska družina tista, iz katere je izšlo toliko dobrega in ki nam je dala toliko mučencev, je prav, da ji posvetimo ta spomin.

Družina je najosnovnejša celica vsakega naroda. Kakršna je družina, taki so narodi, taki so časi - smo že dostikrat slišali; in to drži.

Najbolj idealna se mi zdi kmečka družina pred vojno: oče, mati in otroci. Oče-gospodar, tih in zgaran, včasih trd in neupogljiv kot bi bil iz kamna. Pa vendar se je zavedal svoje majhnosti in odgovornosti pred Bogom, živel je po načelu, da kdor ne dela, naj tudi ne je, zato je bil prvi in zadnji pri delu; rad je bil vesel, imel pa je tudi srce za trpeče in je rad pomagal. Preprirov ni načentjal, svojih pravic in žuljev pa si tudi ni pustil jemati. Bil je kot kralj na svojem gruntu, kot duhovnik v svoji družini. Če je bilo treba, je tudi udaril, kot se je to zadnjikrat zgodilo v času revolucije.

Kakor je bil oče glava, tako je bila mati družini srce. Vdano je sprejemala žrtve in tiho prenašala teže dneva in trpljenje. Materinstvo ji je bil najsvetejši poklic, zato je bila srečna ob kupu otrok. Naj jih je bilo še toliko, za vsakega je imela polno srce ljubezni, vsakega je imela najrajši, za vse je delala, molila in se žrtvovala kot dogorevajoča sveča.

Svojim otrokom je bila prva in najboljša učiteljica: učila jih je izgovarjati prve besede, z njimi je prepevala slovenske pesmi, učila jih je spoznavati Boga, učila jih je razločevati dobro in hudo; učila jih je moliti, sama pa je molila največ in za vse. To so bile v kri vcepjene lastnosti, to je bila vera naših očetov, to je bila ljube-

zen, dobrota in molitev naših dobrih mater.

To so bili stebri slovenstva, na katerih je rasel naš narod, rod za rod. In vzdržal je 14 stoletij. Saj ni bilo vedno in povsod vse prav in brez greha, mlada kri je bila vedno vroča, toda naš človek se je vedno držal zemlje in ljubil je svojega Boga. Kakor se je kri pretakala iz roda v rod, tako je nepretrgana ostala tudi vez, ki je Slovenca vezala z nebom in zemljo, pa naj je bilo v dobrih ali težkih časih. Dni preizkušenj Slovincem ni nikdar manjkalo, hujše kot je sedanja nevarnost pa menda še nikoli ni bilo. Tedaj se je ponovno izkazalo, da slovenstvo in vera nista bili le prazni besedi.

Saj še vemo, kako se je začelo: podtalno organizirana komunistična partija je po svojih revolucionarjih, narodnih odpadnikih in lažnivih prerokih dobremu napovedala boj. Začeli so padati najboljši, najprej redki, potem v vedno večjem številu, cele družine z otroki in starci vred. Po zakonu revolucije je bilo treba iztrebiti cele družine in to po načelu: najprej ubij, potem razloži, zakaj si ga ubil; mrtvi se ne more braniti.

Naš človek dolgo ni mogel razumeti pobijanja na debelo za prazen nič, dostikrat samo iz hudobije in zavisti. Ko se je vedno pogosteje odpirala zemlja in pila kri nedolžnih, se je najprej zatekel k molitvi. O, kako je tiste čase odmevala molitev rožnega venca iz naših domov! Več ko je bilo žrtve, glasnejša je bila molitev, a pomoči ni bilo od nikjer. Še naprej so padale žrtve z edinim »grehom« na vesti, da so bile verne in po vesti niso mogle delati za cilje revolucije.

Padale so dekleta v cvetu let, ker so hodile v cerkev, mladi fantje z upi in načrti, padali so očetje z rožnim vencem v roki, umirale so matere z otroci okrog sebe... Kdo mo-

(Dalje na str. 6)

KOLENDAR PRIREDITEV

V »Kalendar« pridejo prireditve društev in drugih organizacij, ki objavljajo v »Imeniku društev« vsak mesec. Vključene so tudi prireditve, ki so v uredniškem mnenju koristne za našo skupnost.

SEPTEMBER

29. in 30. – Ohajska KSKJ federacija praznuje 90. obletnico ustanovitve KSKJ, v avditoriju pri Sv. Vidu.

30. – S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis. priredi vinski trgatve v Triglavskem parku.

OKTOBER

6. – Fantje na vasi priredijo 7. letni koncert, v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Pričetek ob 7. uri. Za ples igra Alpski sekstet.

7. – St. Clair Rifle klub prireja pečenje školjk na Lovski farmi, 6599 Ravenna Rd. (Rt. 44). Pričetek ob 1. pop.

13. – Klub upokoencev v Nevburgu-Maple Hts. priredi večerjo in ples v Slovenskem narodnem domu na E. 80. St. Igra Ed Buehner orkester.

20. – Tabor DSPB Cleveland prireja svoj jesenski družabni večer v Slovenskem domu na Holmes Ave. Za zabavo in ples igra orkester Veseli Slovenci.

20. – Pevski zbor Glasbena Matica priredi koncert v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

21. – Občni zbor Slovenske pristave.

21. – AMLA West Park pevci priredijo mini-koncert v Slovenskem domu na W. 130. cesti. Nastopajo tudi harmonikarji. Za ples igra Ron Slogar orkester.

28. – Slomškov krožek priredi kosilo v dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 popoldne.

NOVEMBER

3. – Štajerski klub priredi veselo Martinovanje v dvorani sv. Vida. Igrajo Veseli Slovenci.

4. – Slovenian National Art Guild priredi razstavo in prodajo ročnih del in umetnin v Briardale Community centru, Babbit Rd. v Euclidu, 12. uri do 5. pop.

10. – Fara sv. Vida priredi svoj letni banket in program v farni dvorani. Nastopajo Kres, Fantje na vasi in Al Nowak. Pričetek ob 7. uri zvečer.

10. – Belokranjski klub priredi Martinovanje v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

10. – Pevski zbor Jadran priredi svoj jesenski koncert v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

11. – Slovenski šoli pri Sv. Vidu in Mariji Vnebovzeti se spominjata 25. obletnice smrti dr. Gregorija Rožmana.

16., 17. in 18. – Novemberfest pri Sv. Vidu.

DECEMBER

9. – Slov. šola pri Sv. Vidu priredi miklavževanje v farni dvorani. Pričetek ob 3h pop.

1985

FEBRUAR

24. – Slov. šola pri Sv. Vidu bo postregla s kosilom v farni dvorani od 11.30 do 1.30 pop.

MAJ

11. – Slov. šola pri Sv. Vidu priredi Materinsko proslavo v farni dvorani. Pričetek ob 7. uri zvečer.

JULIJ

28. – Slov. šola pri Sv. Vidu priredi piknik na Slovenski pristavi.

Nova elektrarna v Solkanu

NOVA GORICA - Ob občinskem prazniku, ki ga v Novi Gorici vsako leto slavijo 9. septembra, so letos na ta dan vključili prvi agregat nove elektrarne Solkan na reki Soči. Ko bodo čez nekaj mesecev vključili drugega, v drugi polovici prihodnjega leta pa še tretjega, bo iz novega objekta prihajalo 145 milijonov kilovatih ur električne energije. To je toliko, za kolikor se letno poveča njena poraba v Sloveniji.

Kanadska Domovina

Iz lovske torbe

SCARBOROUGH, Ont. - V okviru svoje 25-letnice je dne 2. septembra STZ organizirala Slovensko prvenstvo v streljanju na »Slovenija Trust« farmi v Bancroftu.

Vsakoletno preizkušnje pušk je za lovce, zlasti za lovce na »Big Game«, resnična nujnost. Človeško oko se spreminja z vsakim letom, saj je znano, da se fokusna dolžina očesa s starostjo veča. Puške v teku leta zarjave, muhe na cevi se s prevažanjem in prtljago kaj radé premaknejo, tako, da puška često ali ne dela ali pa nese daleč v stran. Posledica tega je, da lovec žival, če jo končno vidi v strelu primeren položaju, zgreši, ali pa nesrečno zastrelji, tako, da nima ne žival ne človek nič od tega.

Slovenski lovci kaj radi streljajo na glinaste golobe, kar je izključno le vaja za lov na manjšo divjačino, predvsem na race in fazane, in v te svrhe potrošijo kar veliko denarja. Za preizkušnjo svojih pušk za pravi lov pa često nimajo časa, ne denarja in zato pa leto z letom zgrešijo.

S tem glavnim namenom, da divjačino zadenejo, prireja STZ še 22 let zaporedoma Strelska tekmovanja.

V Slovenija Trust koči se je nabralo kljub dežju v nedeljo, 2. septembra, čez 50 ljudi.

Kmalu je začelo pokati, da se je kar gora tresla, člani so preizkusili puške in tekmovali. Te tekme je v glavnem vodil načelnik M. Žejn, pri streljanju na 200 m sta mu pomagala D. Šinkovec in L. Mavec, na 400 m pa J. Prelogar in D. Šinkovec, na 75 m v .22 kalibru pa T. Mavec in F. Gormek. Lokostrel je pa vodil Z. Nadj, pomagal mu je A. Konje.

REZULTATI:

Težki kaliber – 200 m

1. – Janez Prelogar	29
2. – Dore Šinkovec	26
3. – Zvonko Nadj	24
– Peter Prelogar	24
5. – Frank Gormek	23

Težki kaliber – 400 m

1. – Frank Gormek	18
2. – Dore Šinkovec	12
3. – Marjan Žejn	6
4. – August Konje	4
– Tatjana Mavec	2

.22 kaliber

1. – Frank Gormek	28
2. – Peter Prelogar	28
3. – Jože Žejn	28
4. – Janez Prelogar	27
5. – Toni Žejn	25
– Ana Žejn	25

– Odstrel za prvo mesto:

F. Gormek	30
P. Prelogar	28
J. Žejn	22

Lokostrel – 40 m

1. – August Konje	22
2. – Zvonko Nadj	16
3. – Frank Gormek	15
4. – Kristina Žejn	7

Govor g. Staneta Pleška ob slovenskem romanju v Midland, 9. septembra 1984

(nadaljevanje s 5. str.)

re objeti gorje, kdo preštetih solze in zbrati kri, ki je stekla po naših tleh? Nihče! Toda – prešlo je mučenje, prešla je smrt... ostale pa so zadnje besede mučenih, ki kot znamenja ob poti kažejo na tisti hudobni čas in bodo kot bakle svetile še dolgo potem, ko bodo »osvobodilna borba« in razni »heroji« samo še preklinjan spomin.

»Meni je vera vse!« je ob mučenju zaklicala učiteljica Marica Nartnik.

»Živel Kristus Kralj!« je Vinko Mravlje zapisal v svoj dnevnik, ko je že slutil, da se mu bliža smrt.

»Odhajam nedolžen na morišče... Vi ste morilci in izdajalci, ne mi... Le ubijte me, zmagali pa ne boste...« je bilo zapisano na stenah kočevskega gradu po zloglasnem procesu, ko so jih na smrt obsodili 17, pomorili pa na stotine.

»Rajši v smrt kot v partizane!« jim je vrgel v obraz mladoletni fant iz Loža, ko se je napol živ privlekel iz internacije in so ga prišli mobilizirati. Za to so ga odvlekli ven, ga zaklali in vrgli v brezno.

»Rajši imam mrtvega domobranca kot živega partizana«, so bile besede mnogih slovenskih mater ob pokopavanju svojih padlih sinov.

In koliko umirajočih pogledov in smrtnih krikov je za vedno obviselo nad našimi vasmami, kjer nedolžno prelita kri še zdaj vpije v nebo po maščevanju. Bog ve, kdo je več trpel: ali mučeni, ali drugi člani prizadetih družin, ki so bili prisiljeni stati ob strani in gledati to nesmiselno klanje?

Nad vso to hudobijo pa ob z velikimi črkami zapisano trpljenje naših mater, ko so jim v Teharjih iz rok trgali dojenčke in otroke, ki so komaj shodili, ter jih metali na kamenje kot polena, kjer so umirali od ran in vročine.

Kaj je podivjana partizanska vojska počela z našimi dekleti, si lahko mislimo, opisovanja teh orgij papir ne prenese.

O pobijanju vrnjenih domobrancev je bilo že dosti povedano in napisano, vso grozo pa bomo zvedeli šele onkraj groba.

Vse to so žlahtni sadovi slovenske vere, ki jo je dala dru-

Gostje:

.22 kaliber

1. – Nick Bardia	26
2. – Louis Defilipič	26
3. – Jim Clarkson	7

Težki kaliber – 400 m

1. – Charlie McLain	27
2. – Louis Defilipič	10
3. – Nick Bardia	6

Borut

žina. Zato so prav družino tako nečloveško razbijali na kosce.

Ko je bilo masovno klanje opravljeno, so se spet spravili na deželo, na samo trdnjavo slovenstva. Z vabami o lepšem življenju, pogosto pa tudi z grožnjami, so kmečko mladino spravili s trdnih domačij v tovarne, kjer so jo politično prevzgojili. Ko se je ta mladina znašla, je bila duhovno prazna. Zaželela si je ven, v tujino, in glej čudo, režim je to dovolil – za tuje devize in za načrte partije, ki so bili takrat še prikriti.

Kmalu se je začelo vseljevanje južnjakov v Slovenijo, ki so še globlje minirali slovensko družino tako v verskem kot narodnem pogledu. Tako je šlo vedno vse samo na slabše, dokler pred nekaj leti partija ni prišla na dan z ugotovitvijo, da Slovenci nimamo svoje zgodovine, ne svoje kulture, torej nismo narod. Ker smo velikosrbski partiji tako še pleme nekje v Alpah, so svojevoljno začeli pripravljati »skupna šolska jedra«, ki niso drugega kot poskus popolnega uničenja slovenskega jezika, ki je največja dobrina in osnovna prvina vsakega naroda.

To pomeni narodni umor, ki je bil cilj obeh tiranov, kralja Aleksandra in zločinskega maršala Tita. Propaganda pa še naprej bobna staro propagandno laž o »svobodi slovenskega naroda«. Hvala Bogu, po vsem tem so se našli tudi nekateri komunisti, ki so se temu uprli, tako, da so ta skupna jedra vsaj zaenkrat obtičala na mrtvi točki.

Ob vsem tem se z grozo vprašujem: Ali Sloveniji res bije plat zvona?

Kaj pa mi pravimo na vse to? Ali res ne vidimo tega dogajanja? Naši očetje in bratje so ljubili svojo zemljo in dom kot punčico svojega očesa, tako, da zemlja pri poštenih ljudeh ni bila nikoli naprodaj, a ko je šlo za narod, pravico in vero, so pustili vse in prišli za puške. Med nami so pa vedno bolj redki taki, ki so pripravljeni za slovenstvo kaj doprinesti, da o kakšni žrtvi ne govorimo.

Naš kmet je z nekaj razredi šole ali tudi brez teh z lahkoto spoznal, da je šlo za velike reči, naša inteligenca pa z redkimi izjemami dojame, da danes gre za sam obstoj našega naroda. Drži se ob strani in čaka konca, kakršenkoli že bo. Tako zadržanje je še bolj nerazumljivo zato, ker zdaj že sami komunisti priznavajo, da toliko opevana »osvobodilna borba« ni bila boj za narodovo svobodo, ampak samo za oblast komunistične partije.

(dalje na str. 8)

“SLOVENIA RADIO PROGRAM”

HEARD COAST TO COAST
3 till 4 on Saturday afternoons E.S.T.
on N.B.N. Cable TV systems.

PAUL M. LAVRISHA
1004 Dillewood Rd.
Cleveland, Ohio 44119

Prof. dr. Jože Velikonja

KJE, DOMOVINA, SI?

II.

Največji del slovenskih izseljencev v svetu je šel tja za kruhom. Zato je njihovo gledanje na staro domovino ali na novo domovino pogojeno po možnostih zaposlitve ali zaslužka. Slovenstvo je ostalo zanje kulturna oznaka, ki so prinesli s seboj, a jo odložijo, ko ni več potrebna. Marsikdaj ostaja koristna, ker si s pomočjo starih vezi najdejo pot in oporo v novem svetu: preko znancev izveš za možnost zaposlitve, v slovenski cerkvi srečaš domače ljudi, v slovenski gostilni prideš do žgancev in kranjskih klobas, morda tudi do harmonike in slovenske popevke.

Kulturne potrebe redko sežejo preko čitalniške zanesenosti in krajinske domačnosti. V drugem rodu slovenske prvine zamirajo in marsikdaj zamrejo, skopi spomini iz pripovedovanja staršev se zmaličijo v nespoznavne podobe.

(Naj navedem en primer: Gary Velikanje me je pred leti vprašal, če sem tudi jaz Avstrijec, kot je bil njegov prastari oče. Kasneje je ugibal, če ni po rodu Hrvat, ker je med dokumenti našel v glagolici pisano mašno knjigo. Ko me je pred nekaj meseci spet obiskal, je prinesel s seboj dokumente in sva razvozlala, odkod izhaja njegov rod. Johan Velikanje, rojen v Spodnji Idriji, je končal gimnazijo v Novem mestu, bogoslovje v Kopru, odšel v New Ulm v Minnesoto leta 1861, pustil duhovniško službo, opustil tudi redne stike z domom. Njegovi potomci živijo zdaj v Minnesoti in v Yakimi v državi Washington. O zavestnem in zavednem slovenstvu v četrti in peti generaciji ni več govoriti; Gary je bil vesel, da sem mu odkril slovenske korenine.)

Dokaj obsežna je množica izseljencev in njihovih potomcev, ki so sicer sestavni del družbe v novem svetu, vendar ohranjajo trdno zavest slovenskega izvora in so soudeleženci slovenskega kulturnega obče-

stva. Ta skupina je najbogatejši potencial za ohranjanje slovenskih prvin v svetu in ta skupina je tista, ki bi s trdnjšo naslonitvijo na domačo in zamejsko slovensko skupnost tema skupnostima največ pripomogla. Kljub ideološki deljenosti, zaradi katere posamezniki in skupine malo vedo drug za drugega, je ta živi del slovenske družbe pomemben, četudi je številčno neznaten.

Posebna slovenska skupnost v svetu so »začasni« izseljenci. Čeprav njihova »začasnost« marsikje prehaja v stalnost, jim ostaja miselnost začasnosti, krčevito se držijo jugoslovanskih potnih listov in »premoženj« doma in je zanje pojem slovenske skupnosti vezan na organizirano slovensko družbo v matični Sloveniji. V zadnjih nekaj letih je dokaj slovenskih ljudi iz te množice preletelo ocean in jih je najti v Kanadi in Združenih državah, vendar običajno nimajo in ne iščejo stikov z ustaljenimi slovenskimi skupnostmi.

Slovinci v Argentini gledajo na emigracijo precej drugače, kot jo videvajo soudeleženci v Severni Ameriki, četudi so podvrženi podobnim procesom spreminjanja in življenja. Argentinska slovenska skupnost videva v sami emigraciji posebno poslanstvo: programatično ohranjanje kulturnih in političnih prvin, ki v matični Sloveniji nimajo polne prostosti.

Iz pisanja in razgovorov je mogoče ujeti, da programatičnost sloni na umišljeni kontinuiteti nečesa, neke Slovenije in nekega slovenstva, ki ga je v resnici čas izpihnil in katerega dejanskost je danes zgodovinska. Dokaj truda me je stalo, da sem ob svojem obisku v Buenos Airesu vzporedil svoje spomine in svoja gledanja z gledanji, ki se zdijo izseljencem v Argentini živa, za katera vem, da so bila živa gledanja številnih ljudi pred 40 leti.

Odmaknjenost od sveta, ne le od slovenske kulturne skup-

Plesalci in plesalke Kresa pozdravljajo občinstvo ob 30-letnici

Preteklo nedeljo je folklorna skupina Kresa ponovila svoj bogat program narodnih in umetnih plesov, s katerim je v soboto, 15. septembra, v Slovenskem narodnem domu

na St. Clair Ave. obhajala svojo 30-letnico obstoja. Slika, ki jo vidite zgoraj, je bila posneta ob zaključku programa v soboto, 15. septembra.

nosti, sproži to, da se zatekajo v spomine, idealistična gledanja, ki v časovni odmaknjenosti postajajo del sodobne realnosti, dragocena svetinja, ki ji pomembnost daje vera in ne dejanska vrednost. Kljub temu, da je tudi novi rod v Argentini danes štar že več kot trideset let, je zunanji značaj tamkajšnje emigracije začasen – dokler se razmere doma ne spremenijo.

V Združenih državah, kamor je bila namenjena masovna emigracija ob koncu prejšnjega stoletja, je šele prva svetovna vojna pripomogla, da je emigracija prešla iz začasnosti v stalnost. Kajti vse dotlej so slovenski izseljenci hodili v Ameriko »začasno« na delo. Z začetkom vojne in zaradi avstrijskih domovinskih obveznosti, so bili prisiljeni svojo začasnost spremeniti v stalno izseljenstvo. Ker se niso odzvali vpoklicu avstrijske mobilizacije, so postali dezertjerji in jim je bil zato povratak domov zaprt. Zaradi razbitja Avstrije to po letu 1918 ni prišlo v poštev, vendar štiri leta prej tega ni bilo mogoče predvidevati.

Tudi emigranti, ki so prišli v Združene države in Kanado po drugi svetovni vojni, so se hitro otresli začasnosti in sta jim novi deželi postali novi domovini. V teh gledanjih, zgodovinsko pogojenih, je bistvena razlika med emigracijo v Severni in Južni Ameriki.

O enotnem slovenskem kulturnem prostoru

V času masovne slovenske emigracije v svet je sicer že obstajal enotni slovenski kulturni prostor, vendar se ga dokajšen del izseljencev ni zavedal in ga ni poznal. Administrativna delitev slovenskega sveta na kronovine in dežele ter avstrijski zunanji okvir so še desetletja, ponekod do danes, obdržali teritorialno in socialno-kulturno identiteto avstrijske dobe.

Slovenska cerkev v Leadville, visoko v koloradskih gorah, je še danes znana kot avstrijska, slovenski dom v Frontenac v Kansasu nosi naslov »Avstrijski dom«. Krajinska imena dežel še vedno žive.

»Slovenec«, »slovenski«, »Slovenija«, so bili v začetku izseljevanja redkosti.

Pokrajinska razdrobljenost doma se je zrcalila v pokrajinski razdrobljenosti v izseljenjskih naselbinah. Biti Slovenec je bilo nekaj novega in skoro neznanega; ostalo je tako tudi po prvi vojni, ko matična Slovenija ni dobila svoje polne avtonomne oblike in naslova. Marsikje so se morali izseljenci v stikih z »uradno« domovino obračati na jugoslovanska predstavništva, ki so jim bila bolj tuja, kot prej avstrijska. Primorci in Notranjci, doma iz delov, ki so pripadli Italiji, so nenadoma postali odvisni od italijanskih predstavništev.

Medtem ko potekajo v matični Sloveniji razpravljanja o enotnem kulturnem prostoru, o potrebi po »slovenskem kulturnem svetu« (*Delo*, 14. jan. 1984), ki naj bi posredoval souvrščanje v enotnem slovenskem kulturnem prostoru štirih držav, razpravljanja le malokdaj vpletejo v mrežno kulturnega ustvarjanja realizacije, do katerih so se prikopali slovenski kulturni ustvarjalci v svetu. Politična pobarvanost je le delen odgovor na molčanje, bolj razumljiv razlog je nepoučenost.

Slovenska emigracija je bila doslej obravnavana kot »beg delovnih rok«. Doslej ni bilo posvečene posebne pozornosti na emigracijo kot na »beg možganov«. Obsežen del slovenske zgodovine je povezan s trošenjem slovenskih možganov, potencialnih in polno razvitih. Po številu predstavljajo neznamen del slovenskega izseljenstva, po tem, kar je matična domovina z njihovim odhodom izgubila, ne moremo iti mimo, ne da bi se resno zamislili.

Drugod po svetu kot tudi pri nas je beg možganov ostal dolgo časa neopažen. Dandanes mu znanstveniki posvečajo obilo pozornosti. Strokovnjaki, ustvarjalci, kulturni delavci so nosilci vrednosti in sposobnosti, s katerimi bi se domovina mogla okoristiti, če in kadar jim da možnosti uveljavljanja.

Zaradi majhnosti Slovenije, teritorialne in številčne, zaradi »gneče v vrhovih«, ni za vse doma prostora in si zato posamezniki najdejo odgovarjajoča delovna mesta v svetu. Tega odtoka ni mogoče zavreti z normalnimi postopki. Obsežnejši je beg možganov, ki ga sproži utesnjenost doma, najsi bo politična, kulturna, socialna ali tudi gospodarska. Ta odtok zmanjšuje umski potencial matične Slovenije in je za narodno afirmacijo v slovenskem prostoru negativen.

Najsi bodo razlogi za ta beg možganov kakršnikoli, se zdi, da je dolžnost slovenske narodne skupnosti, da se z »delom njegovih umov« okoristi, da preide od odklanjanja in obsojanja do izrabljanja in spoštljivega sprejemanja. Za tak prijem je seveda nujna kulturna in politična širina, kakršne Slovenija doslej še ni dosegla.

Kakor se klanjamo ustvarjalcem slovenske kulturne preteklosti: Miklošiču, Kopitarju, Vrazu, Stritarju in Fabianiju, nas prizadene, ko objema molk stvaritve Vitala Voduška in Franka Bükviča, arhitektov Jagra in Simona Kregarja, kiparja Ahčina in slikarja Volovška in desetine in stotine drugih. S prizadevnostjo so in še ustvarjajo v svetu, vzdrževali so vezi z ljudmi v matični domovini, a se vendarle matična Slovenija ni okoristila z delom njihovih možganov.

Kakšna izguba so za matično Slovenijo kakor tudi za nove domovine stotine slovenskih izobražencev, ki so v izseljenstvu postali ročni delavci – zaradi kruha. Marsikdo teh si je utrgoval proste ure, da je obdržal stik s slovenskim kulturnim svetom, malokdo je bil sprejet z odprtimi rokami.

(dalje prihodnji torek)

Na pikniku v pomoč Ameriški Domovini

Na sliki, ki je bila posneta na pikniku v pomoč Ameriški Domovini 9. septembra na Slovenski pristavi, vidite več rojakov in rojakinj, ko sledijo kratkemu kulturnemu programu. V sredini slike, na levi strani, sedita Pavle Košir in Ivan Hauptman.

Anton M. Lavriša

ATTORNEY-AT-LAW
(Odvetnik)Complete Legal Services
Income Tax-Notary Public18975 Villaview Road
at Neff
692-1172

ANDREJ KOBAL

SVETOVNI POPOTNIK PRIPOVEDUJE

(nadaljevanje)

»Kaj pa glede varstva za družino, šole za sinova, stanovanja?« sem vpraševal. Gulickov urad je že poizvedoval. Stanovanje bi si poiskal sam. Za začetek bi služil hotel Shahbagh (Kraljevski vrt), s časom bi si brez težav lahko najel moderno hišo, saj so v Daki ne-
prestano gradili.

Angleške srednje šole ni bilo, sinova pa bi se mogoče vpisala v izredno dobro šolo v Himalaji, katero so vzdrževale protestantske organizacije. Vsekakor bi moral poizvedeti sam. Za varstvo zase in za družino naj bi me ne skrbelo. Posel bi narekoval sodelovanje s policijsko upravo in ta bi mi jamčila osebno varnost. »Mnogo jim je na tem, da se nič hudega ne pripeti ameriškim zastopnikom, vladnim ali privatnim, kot bi bili vi s svojim položajem.«

»Po redkih časopisnih vesteh,« sem govoril, »mora biti življenje v Vzhodnem Pakistanu na pol divjaško, potovanje po deželi tvegano.« Omenil sem opise v časopisih o pokolu v tekstilni tovarni Naranganž nedaleč od Dake. Pred meseci so domači delavci med odmorom po kosilu z noži naskočili priseljene delavce. V dvehurnem klanju je bilo umorjenih 450 mož in to pred očmi policijskega nadzornika.

Profesor Gulick je vedel o poročilu, vendar je zatrjeval, da se tujcem, kolikor je on vedel, nikdar ne pripeti nič žalega. Tudi policijsko statistiko mesta Dake je imel pri rokah. Po tistem poročilu je v polmilijskem mestu v teku sedmih let od razglasitve neodvisnosti prišlo do trinajstih umorov, torej povprečno eden in pol na leto.

»V naših civiliziranih državah,« je govoril profesor, »je

deset, dvajset in tudi stokrat več težkih zločinov v mestih s pol milijona prebivalcev. Klanje, o katerem ste brali, je bil izreden patološki izbruh plemenske mržnje, enak divjanju v letih delitve na podkontinentu.« Ne, za osebno ali družinsko varnost v Pakistanu se mi ni bilo treba bati. Našel bi samo vljudno in naklonjeno prebivalstvo, posebno pa uradništvo, s katerim bi imel opravka.

Dobremu predsedniku Inštituta sem se zahvalil za zaupanje in ponudbo. Obljubil sem mu, da mu dam odgovor v dveh tednih. Tako odločitev je bilo treba premisliti ter poizvedeti o preživljanju v Pakistanu in šolanju. Še pred odhodom iz New Yorka sem stopil na glavni urad Svetovnega sveta Cerkvâ, v katerem je poseben misijonski oddelek vodil ali nadzoroval šole v raznih delih sveta.

Hotel sem poizvedeti glede šole v Himalaji, obenem pa se sestati s starim prijateljem, sošolcem s čikaške univerze dr. Reginaldom Helfferichom, ki je bil tedaj glavni tajnik koncila protestantskih Cerkvâ ali veroizpovedi. Reginald ni bilo v uradu. Poklicali so ga in kmalu je prišel. Njega in njegovo družino sem često obiskal, kadar sem prišel v New York in v državo Connecticut, kjer je v pragozdnem gričevju imel svoje domovanje. Objela sva se kot vedno po njegovi lepi navadi, saj mi je neštetokrat dejal, da sem poleg Basila Prochazke, tudi sošolca, tedaj evangeličanskega župnika v Brnu, njegov edini pravi prijatelj.

Reginald je bil kakor jaz večer popotnik. V dolgotrajni službi kot tajnik Svetovnega sveta Cerkvâ je prepotoval ves svet; trikrat je potoval skozi

Rusijo in Sibirijo. Na poti preko južne Azije se je pred kratkim ustavil v Daki. Pri kosilu sem mu razložil ponudbo. Navduševal se je in toplo priporočil, naj sprejem, češ da Amerika potrebuje zastopnikov, ki poznajo svet.

V Daki, mi je zagotavljal, bi našel udobno in zanimivo življenje zase in družino. Glede šole v Himalaji pa je rekel, da je v prvi vrsti namenjena za mladino misijonarjev v južni Aziji. Vendar bi on posredoval, da bi moja sinova sprejeli za primerno plačilo. Da bi ne moglo priti do ugovorov s strani odbora, je priporočil, naj sprejem dopisno zastopstvo za Svetovni svet. V Vzhodnem Pakistanu je svet namreč ustanovil program s pomožno akcijo za povzdigo živinoreje. Reginaldu sem obljubil, da to sprejem, če se odločim za službo. Sodelovanje s koncilom bi pač ne pomenilo veliko več kot bolj pogosto dopisovanje s prijateljem.

(se nadaljuje)

Midlandski govor Staneta Pleška...

(Nadaljevanje s 6. str.)

Največje hudo našega časa pa je v tem, da tudi mi zunaj meja naše matične domovine, ki smo svobodni in imamo vse možnosti ohranjati slovensko besedo, našo pesem in narodne običaje, nimamo več mater in očetov, kakršne je narod imel še pred nekaj desetletji. Mnogim očetom je dolar postal vse, mnoge slovenske matere hočejo biti enakopravne in moderne, zato se boje otrok, vsi pa se bojimo žrtev in celo spominov, ker v njih nočemo slišati opomina, da smo zavrgli temelje, ki so trdno stali nad tisoč let in sanjamo o novih gradovih, ki se sproti podirajo.

Zato se v marsikateri naši družini o pomorjenih stricah, bratih in starših ne govori, zato mladina brez vsakega pomisleka hodi na izlete v kraje, kjer so mučili in brez sodbe pobili na tisoče mladih fantov in deklet, kot je to primer ravno v Škofji Loki. Mnogi mislijo, da je to vse prav, a ker rdeči režim te obiske izkorišča v svojo propagando, ti izleti postanejo moralno slabi, če je o kakšni morali med nami še sploh mogoče govoriti, saj greha itak ni več.

Tu in tam pa le slišimo, da po naših družinah le ni vse rožnato. Čudimo se in se sprašujemo, zakaj mladina hodi svoja pota, zakaj se ogiblje slovenske skupnosti, zakaj ni poklicev, zakaj opušča Cerkev, zakaj sklepa civilne zakone itd., ko smo jim vendar dali vse, ko smo jim puščali popolno svobodo v vsem, ko jim niti nismo mešali glave s preteklimi dogodki in podobnim?...

Predragi, ne sprašujmo, ampak raje priznajmo, da smo sami pozabili marsikaj, kar nam je bilo včasih sveto, in da jemljemo čast celo tistim, ki so za nas, za narod in vero doprinesli najvišjo žrtev — pa bo

Na kosilu Oltarnega društva pri Sv. Vidu

Poročali smo že, da je vsakoletno kosilo Oltarnega društva pri Sv. Vidu, ki je bilo 16. septembra v dvorani pri Sv. Vidu, zelo lepo uspelo. Zgoraj vidite na sliki, posneti na tem kosilu (z leve): Mary Turk, Josephine Tominc in Frank Tominc.

(Slika: James Debevec)

med nami veliko drugače. Treba pa bo marsikaj spremeniti, treba bo moralne vrednote postaviti na prvo mesto, treba bo spet poiskati resnico in po njej živeti.

Do tega je še dolga pot, pred resnico še vedno bežimo. Tako se ime pokojnega škofa Rožmana v vrsti ljubljanskih škofov ne omenja, njegove podobice tudi ne najdeš na steni Slovenicuma. Pravijo, da zato, ker je Rožman že stvar zgodovine. To ni res! Zanj ni prostora, ker je komunizem obsodil, posebno v svoji pridigi 12. decembra 1943, ko je med drugim dejal: »...do zadnjega bom trdil in učil, da je brezbožni komunizem največje zlo in najhujša nevarnost za slovenski narod!« Kako kruto se to izpolnjuje že več kot 40 let. Izgleda, da mu ne verjamemo niti mi, ker smo tako polni strahu pred ljudmi, da raje molčimo in drvimo s tistimi, ki grade družbo brez Boga.

Le kaj bi nam pokojni škof rekel danes, če bi prišel med nas? Gotovo bi prav tako odločno kot nekdanj komunizem, danes obsodil tudi naš materializem, ker ta tako popolnoma ubija duha, da je od materializma do narodnega odpada samo še kratek korak. Z na-

rodnostjo navadno gre tudi vera, dostikrat pa umrje že prej.

Odrekanje spoštovanja našim duhovnim velikanom je velik greh našega naroda, zato smo dostikrat tako tepeni. Prosimo Boga, da bi se zaradi tega narodnega greha nad nami ne izpolnila fatimska napoved: mnogo narodov bo uničenih, ampak da bo slovenski narod po nedolžni krvi rešen, kot je naš pokojni škof zaklical potem, ko je zvedel, da so pobili toliko nedolžnih ljudi: »Zdaj se za slovenski narod ne bojim več, ko ima toliko mučencev!«

Prepričan sem, da še zdaj vedno prosi za naš narod, kakor je zanj molil in trpel v življenju. Mi pa svojih močeh dodajmo svoj delež, da bomo živi in mrtvi združeni izprosili narodu rešitev iz sedanje stiske in obstoj v družini svobodnih ljudi. Za ta cilj nam ne sme biti nobeno delo pretežko, zato se ne bojmo žrtev, saj zmaga samo tisti, ki se žrtev ne boji. Začeti pa je treba v družini; da ne bodo slovenske samo po imenu, ampak po duhu in volji do življenja. Le tako bomo še naprej lučka upanja, ki iz tujine sveti v temno noč pod Triglavom!

— NAROČILNICA —

Želim postati naročnik časopisa »Ameriška Domovina«

Združene države:

_____ Za eno leto — \$28.00.

_____ Za pol leta — \$14.00.

_____ Za tri mesece — 8.00.

Kanada in druge dežele izven ZDA:

_____ Za eno leto — \$40.00.

_____ Za pol leta — \$25.00.

_____ Za tri mesece — \$15.00.

Petkova izdaja:

_____ \$15.00 na leto v ZDA.

_____ \$20.00 na leto v Kanadi in drugih deželah.

IME _____

NASLOV _____

PROSIMO, PIŠITE RAZLOČNO!

Saint George Catholic Church

6527 Superior Ave.

WEEKLY BINGO

Beginning Thursday, August 23, 1984

DOORS OPEN 5:30 EARLY BIRDS 6:30 REGULAR GAMES 7:00

UP TO \$1,200.00 Fill Up

Red Card \$99.00 - Single Winner

LIGHTED AND GUARDED PARKING

ENTER OFF EAST 67th

Come, Play With Us

STATE LICENSE NO. 638-45